

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

วันวิสาข์ กุลภัทรนิรันดร์^{1*} และ มามิโกะ ชุนณวงษ์¹

¹ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
*wanwisak@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับต้น จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยา คำช่วยและคำคุณศัพท์มากที่สุด ลักษณะการใช้คำกริยามิติดนั้นพบในหลายแบบ เช่น การผันรูปผิดกาล การใช้คำกริยาไม่สอดคล้องกับคำถาม และการตกหล่นคำกริยาในประโยคแสดงความคิดเห็น คำช่วยที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมักจะใช้ผิดคือ คำช่วยที่แสดงคุณธรรมที่การกระทำมุ่งไปสู่และคำช่วยที่แสดงอุปสรรคหรือวิธีการ ส่วนลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้คำคุณศัพท์ที่พบมากที่สุดเหมือนกับการใช้คำกริยา คือ การผันรูปตามกาล นอกจากนี้ ยังพบข้อผิดพลาดในการใช้สำนวนแสดงความคิดเห็นและการเปรียบเทียบ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด การสนทนา ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

An analysis of Grammar errors in conversation of Thai Japanese Learners

Wanwisa Kunpattaranirun^{1*} and Mamiko Chunnawong¹

¹Faculty of Humanities and Social sciences. Burapha University

*wanwisak@go.buu.ac.th

Abstract

The purpose of this research paper is to study the grammar errors in conversation of Thai Japanese learners. Data were collected from 30 samples of basic Japanese language learners by interviewing. The result of the research showed that Thai Japanese learners have errors in using verb, particles and adjectives. The errors in using verbs was found in many types such as verbs conjugation by tense, using verbs is not consistent with the question and omissions of verbs in the sentences. The particles that Thai Japanese learners always use wrongly were the particle that indicate parties that action toward to and the particle that indicate means or method. The most error in using adjectives is same as the use of verbs that was the conjugation by tense. Moreover, there were errors in expressing opinion and comparisons.

Keywords: error analysis, conversation, Thai Japanese Learners

1. บทนำ

การสนทนาเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลพร้อมกัน ดังนั้นในหลายๆ ครั้งจะพบว่า ถึงแม้ว่าผู้ส่งสารจะกล่าวไม่จบประโยค ใช้คำไม่ถูกต้อง เรียงลำดับคำไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์แต่ผู้รับสารก็สามารถเข้าใจได้ ทั้งนี้เพราะภูมิหลังที่มีร่วมกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร การใช้วัจนภาษา หรือบริบทในการสนทนาทำให้ผู้รับสารสามารถเดาความหมายได้ว่าผู้ส่งสารกำลังต้องการสื่อสารอะไร หรือหากผู้รับสารไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารกล่าวในระหว่างการสนทนานั้นๆ ผู้รับสารอาจจะใช้เทคนิคทางการสื่อสารต่างๆ เช่น การถามย้อนกลับ การถามย้ำ หรือการเปลี่ยนคำและรูปประโยคที่ง่ายขึ้นเพื่อยืนยันข้อมูลจากผู้ส่งสาร ในชีวิตประจำวัน เราคงจะเคยเห็นตัวอย่างที่ผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศไม่มากนักหรือไม่เคยเรียนภาษาต่างประเทศอย่างจริงจัง แต่ก็สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ เช่น พนักงานขับรถ พนักงานขายของ พนักงานนวด เป็นต้น ดังนั้น จึงมีคนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับไวยากรณ์มากนักเพราะคิดว่า ถึงแม้จะใช้คำผิดหรือไวยากรณ์ผิดแต่ก็สามารถสื่อสารได้ แต่ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศคงจะละเลยในเรื่องความถูกต้องทางไวยากรณ์ไม่ได้ เพราะการสื่อสารออกมาไม่ว่าด้วยการเขียนหรือการพูด หากผู้ส่งสารสามารถสื่อสารสิ่งที่ต้องการจะบอกแก่ผู้รับสารได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ก็จะช่วยยกระดับความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่ผ่านมา งานวิจัยที่ศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ส่วนมากจะเก็บข้อมูลจากการเขียน ทั้งนี้เพราะว่าเป็นข้อมูลที่เป็นรูปธรรม สามารถวิเคราะห์ได้ในเชิงสถิติ ซึ่งแนวทางในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดอาจจะมีตั้งแต่ระดับการสะกดคำจนถึงการร้อยเรียงประโยค ในขณะที่การศึกษาข้อผิดพลาดจากการสนทนาที่สามารถวิเคราะห์ได้หลายแนวทาง เช่น ข้อผิดพลาดทางด้านการออกเสียง จังหวะในการพูดของผู้ร่วมสนทนา ความสั้นไหลและความต่อเนื่องของการสนทนา เป็นต้น แต่เนื่องจากผู้วิจัยหลักเป็นผู้รับผิดชอบสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นหลักซึ่งเน้นทางด้านไวยากรณ์และผู้วิจัยร่วมที่เป็นชาวญี่ปุ่นรับผิดชอบวิชาการฟัง-พูดภาษาญี่ปุ่นมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยในห้องเรียนร่วมกันเพื่อที่จะนำผลการศึกษามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันได้ จึงเป็นที่มาของงานวิจัยชิ้นนี้ที่มุ่งศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นว่ามีลักษณะแบบใด และวิเคราะห์สาเหตุว่าข้อผิดพลาดนั้นๆ เกิดจากปัจจัยอะไรได้บ้าง เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด พัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นและช่วยทำให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศสามารถสื่อสารได้ถูกต้องมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่ปรากฏในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาด
- 2.3 เพื่อหาแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขข้อผิดพลาด

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษามีมากมาย ทั้งงานวิจัยข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทย และงานวิจัยที่วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาต่างประเทศ แต่ในที่นี้จะขอสรุปเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ดังนี้

พัชรพรรณและพิมพ์ (2559) ศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาญี่ปุ่นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาเอกวิชาภาษาญี่ปุ่นจำนวน 5 คน ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับต้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างตั้งกลุ่มสนทนาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ และสนทนากันด้วยภาษาญี่ปุ่นในหัวข้ออิสระเป็นระยะเวลา 1 เดือน จากนั้น นำข้อมูลสนทนาที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์และจำแนกข้อผิดพลาด ผลการศึกษาพบว่า ข้อผิดพลาดที่พบจากข้อมูลที่เก็บได้นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ ความผิดพลาดเรื่องคำศัพท์ การใช้คำช่วย กาล วากจ การณ์ลักษณะ ส่วนที่แสดงทัศนคติของผู้พูด การผันคำประเภทต่างๆ และสำนวนในอนุภาควิเศษณ์ โดยข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ความผิดพลาดเรื่องคำศัพท์ การณ์ลักษณะ การใช้คำช่วยและการผันคำประเภทต่างๆ

松岡 (2015) ศึกษาเรื่องความสามารถในการหาจุดผิดและแก้ไขจุดผิดในหัวข้อไวยากรณ์ระดับต้นของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับกลางและสูง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับกลางและสูง จำนวน 25 คน โดยใช้แบบทดสอบที่มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ มีทั้งประโยคที่สมบูรณ์ไม่มีที่ผิดและประโยคที่มีที่ผิด จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างขีดเส้นใต้

ในจุดที่คิดว่าผิดและแก้ไขให้ถูกต้อง ผลการศึกษาพบว่า ประโยคที่มีข้อผิดพลาดลักษณะที่ใช้คำทดแทนเป็นสิ่งที่คุณเรียนภาษาญี่ปุ่นรับรู้ได้ยาก กล่าวคือ หากประโยคนั้นมีคำที่ทดแทนไป หรือละเว้นการใช้คำบางคำในประโยค ผู้เรียนมักจะไม่ทราบว่ามีผิด ดังนั้น 松岡 (2015) จึงให้ข้อสังเกตว่า ในบางครั้งการที่ผู้เรียนไม่สามารถแก้ไขจุดผิดพลาดได้ ไม่ใช่เป็นเพราะไม่ทราบวิธีการแก้ แต่เป็นเพราะไม่รู้ว่ามีจุดผิดพลาดอยู่ตรงไหน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้ คือ งานวิจัยของพัชราพรรณและพิมพ์ (2559) พบว่าจุดที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยผิดมากคือ การใช้คำศัพท์ การณ์ลักษณะ การใช้คำช่วยและการผันคำประเภตต่างๆ และงานวิจัยของ 松岡 (2015) พบว่า การที่ผู้เรียนไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้ อาจจะไม่ได้อาจเกิดจากสาเหตุการขาดความรู้เสมอไป แต่ในบางครั้งเกิดจากการที่ผู้เรียนไม่รู้ว่ามีข้อผิดพลาดที่จุดไหน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่พบในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยว่ามีลักษณะใดบ้าง และลักษณะข้อผิดพลาดใดที่ปรากฏมากที่สุด รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดแต่ละประเภตนั้น เพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงวัตถุวิสัย และสามารถนำไปอธิบายให้ผู้เรียนได้รับทราบในเชิงประจักษ์ เพื่อที่จะช่วยกระตุ้นการรับรู้และการตระหนักของผู้เรียนต่อข้อผิดพลาดต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งน่าจะส่งผลให้พัฒนาการด้านการสนทนาของผู้เรียนดีขึ้น

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ คือ นักศึกษาชาวไทยวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างทุกคนเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น และมีความรู้ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าระดับ N5-N4

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล กำหนดหัวข้อที่ใช้ในการสัมภาษณ์เหมือนกันเพื่อควบคุมปัจจัยด้านระดับความยากง่ายของหัวข้อที่ถามกลุ่มตัวอย่างให้เท่ากัน โดยมี 4 หัวข้อ ดังนี้ คือ เทศกาล การบรรยายสภาพสิ่งของ การเปรียบเทียบและการซื้อของออนไลน์ ในการสัมภาษณ์จะเน้นคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างบรรยายกิจกรรม บรรยายสภาพ แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและเปรียบเทียบ เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างพูดภาษาญี่ปุ่นให้มากที่สุด

4.3 วิธีการเก็บและจัดระเบียบข้อมูล

4.3.1 สัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวเป็นรายบุคคล และบันทึกเสียงการสนทนา ระยะเวลาไม่จำกัด แต่โดยเฉลี่ยแต่ละคนจะใช้ระยะเวลาประมาณ 3-6 นาที

4.3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างถอดเสียงที่บันทึกไว้เป็นตัวอักษร

4.3.3 ผู้วิจัยตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลที่ถอดเป็นตัวอักษรอีกครั้ง

4.3.4 ใส่รหัสข้อมูล เช่น N1-12

N คือ รหัสที่แสดงประโยคที่กลุ่มตัวอย่างพูด

ตัวเลขหลัง N คือ หมายเลขลำดับของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวเลขหลัง - คือ ลำดับประโยคที่กลุ่มตัวอย่างพูดในบทสนทนานั้นๆ

4.3.5 ตรวจสอบจุดที่ผิด

4.3.6 วิเคราะห์ข้อผิดพลาดและนับความถี่

5. ผลการวิจัย

5.1 ลักษณะข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยจำแนกตามชนิดคำ

หลังจากตรวจสอบข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่ปรากฏในบทสนทนา พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 317 จุด เมื่อนับความถี่ของข้อผิดพลาดจำแนกตามชนิดคำแล้ว ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ของข้อผิดพลาดจำแนกตามชนิดคำ

กลุ่มคำ	ความถี่	ร้อยละ
1 คำกริยา	180	56.7
2 คำช่วย	89	28.0
3 คำคุณศัพท์	25	7.8
4 คำนาม	20	6.3
5 อื่นๆ	3	0.9
รวม	317	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ชนิดของคำที่พบข้อผิดพลาดเรียงจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ คำกริยา (56.7%) คำช่วย (28%) และคำคุณศัพท์ (7.8%) ลักษณะของข้อผิดพลาดจำแนกตามชนิดคำต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

5.2 ลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยา

ข้อผิดพลาดที่พบในการใช้คำกริยา พบทั้งหมด 180 จุด สามารถจำแนกลักษณะการใช้ผิดได้ อีก 6 แบบ ได้แก่ การใช้คำกริยามิตกาล การใช้คำกริยาไม่สอดคล้องกับคำกริยาในคำถาม การใช้คำกริยามิต การผันรูปกริยา การไม่ใช้กริยา だ・です และการใช้คำกริยาเกิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การใช้คำกริยามิตกาล (tense) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดในกลุ่มการใช้คำกริยามิต พบมากถึง 62 จุด ในบทสนทนาเป็นการสัมภาษณ์ถึงเทศกาลที่ผ่านมาและกิจกรรมที่ทำ โดยคำถามจะเป็นรูปอดีต แต่กลุ่มตัวอย่างมักจะตอบด้วยรูปปัจจุบัน เช่น

T: ロイクラトンの時、何をしましたか。

N9-1: 私はクラトンを**作ります**。

5.2.2 การใช้คำกริยาไม่สอดคล้องกับคำกริยาในคำถาม พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 31 จุด จากข้อมูลในครั้งนี้นับพบข้อผิดพลาดมากที่สุดในกรณีที่เป็นคำตอบที่แสดงความคิดเห็น กล่าวคือ ถามว่า どう**おも**いますか。(คิดอย่างไร) แต่คำตอบที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างมักจะเป็นการตอบแบบลงท้ายด้วย です ซึ่งแสดงการลงความเห็นซ้ำซ้อนมากกว่าแสดงความคิดเห็น เช่น

T: ネットショッピングについてどう**おも**いますか。

N27-12: 便利**です**。

5.2.3 การใช้คำกริยามิต หมายถึง การใช้คำกริยามิตตัวหรือมิตความหมาย พบการใช้คำกริยามิตในลักษณะนี้จำนวน 30 จุด ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการจำคำกริยาไม่ได้ จึงทำให้ใช้คำกริยามิต เช่น こわ**ら**ます⇒こわ**り**ます／な**げ**ます⇒な**ぎ**ます／な**が**いします⇒な**が**い**ま**す เป็นต้น

5.2.4 การผันรูปกริยา พบจำนวน 25 จุด โดยส่วนใหญ่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความผิดพลาดในเรื่องการผันกริยารูป て มากที่สุด กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมักจะผันรูปกริยามิต ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการผันกริยารูป て มีกฎในการผันรูปที่ละเอียดกว่าการผันกริยาอื่น ตัวอย่างข้อผิดพลาดที่พบจากกลุ่มตัวอย่าง เช่น 会**い**ます⇒あ**い**て／か**ざ**ります⇒か**ざ**り**て** เป็นต้น

5.2.5 การไม่ใช้คำกริยา だ・です พบจำนวน 20 จุด ซึ่งพบใน 2 ลักษณะ คือ ตอบคำถามโดยหยุดที่คำนามเท่านั้น ขาดคำกริยาที่ทำหน้าที่ภาคแสดง です เช่น

T: これは何**です**か。

N8-12: 掃除**機**。

จากตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยให้ดูรูปสิ่งของแล้วถามว่าคืออะไร N8-12 ตอบเพียงสั้นๆ ด้วยคำนามว่า 掃除**機** ขาดคำกริยาที่แสดงหน้าที่เป็นภาคแสดง

หรืออีกหนึ่งตัวอย่างที่พบมากเช่นกัน คือ การตกลงกันว่า だ ที่เป็นคำลงท้ายเนื้อความที่เป็นส่วนความคิดเห็น เช่น

T: ネットショッピングについてどう思いますか。

N30-16: 便利と思います。

บทสนทนาที่ ผู้วิจัยถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างว่า คิดอย่างไรกับการซื้อของทางอินเทอร์เน็ต N30-16 ตอบว่า 便利と思います。ประโยคนี้นี้คำกริยาหลักคือ 思います ส่วน 便利 เป็นเนื้อความส่วนที่เป็นความคิดเห็น ตามหลักไวยากรณ์ เนื้อความส่วนที่เป็นความคิดเห็นเมื่อนำมาวางไว้หน้า と思います จะต้องเปลี่ยนรูปท้ายประโยคเป็นรูปธรรมดา ในที่นี้ 便利 เป็นคำคุณศัพท์กลุ่ม な จึงต้องตัด な เติม だ ลงไปหน้า と思います แต่จากข้อมูลที่ได้ทั้งหมด พบว่ากลุ่มตัวอย่างผิดพลาดในรูปประโยคนี้นักที่สุด

5.2.6 การใช้คำกริยาเกิน ได้แก่ การใช้คำกริยาซ้อนกริยาโดยไม่จำเป็น พบข้อผิดพลาดลักษณะนี้ 10 จุด เช่น

T: これ、どうしましたか。

N2-3: 壊れてしまいました^{こわ}です。

จากประโยคตัวอย่างนี้ 壊れてしまいました เป็นคำกริยาที่สามารถใช้ลงท้ายประโยคได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องใช้ です ต่อท้าย

5.3 ลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้คำช่วย

ข้อผิดพลาดที่พบในการใช้คำช่วย พบทั้งหมด 89 จุด โดยจะยกตัวอย่างเฉพาะคำช่วยที่พบข้อผิดพลาดในความถี่ที่มากอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

5.3.1 คำช่วย へ

พบจำนวนการใช้คำช่วย へ ผิด 30 จุด ซึ่งคำช่วย へ ที่ปรากฏในบทสนทนาของกลุ่มตัวอย่าง มีทั้งคำช่วย へ ที่ชี้จุดหมายปลายทาง ชี้สถานที่ที่มีสภาพอยู่ แต่คำช่วย へ ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิดมากที่สุดคือ คำช่วย へ ที่ชี้คู่กรณีทำการกระทำลงไปสู่ ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นเรื่องเทศกาล ดังนั้น มักจะปรากฏคำว่า อธิษฐานกับดวงดาว / ขอบคุณแม่น้ำ ซึ่งสัมพันธ์กับคำกริยา 願^{ねが}いします ในที่นี้หมายถึง “อธิษฐาน/ขอพร” ตามหลักไวยากรณ์แล้วต้องใช้คำช่วย へ หลังคำที่เป็นสิ่งที่เราไปขอพรหรืออธิษฐาน เช่น 星^{ほし}に^{ねが}いします(ขอพรกับดวงดาว)/水神^{すいじん}に^{かんしや}感謝^{かんしや}します(ขอบคุณต่อเทพเจ้าที่คุ้มครองแม่น้ำ) แต่กลุ่มตัวอย่างมักจะใช้คำช่วยผิดเป็น を / と

5.3.2 คำช่วย が

พบจำนวนการใช้คำช่วย が ผิด 28 จุด ซึ่งคำช่วย が ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิดมากที่สุดคือ คำช่วย が ที่ใช้ร่วมกับคำคุณศัพท์ต่างๆ เช่น ほしい / 幸せ / いっぱい / 悪い หรือใช้กับกริยาที่แสดงสภาพ เช่น 壊れて^{こわ}います โดยกลุ่มตัวอย่างมักจะใช้คำช่วยผิดเป็น は / の

5.3.3 คำช่วย の / まう が

พบจำนวนการใช้ผิด 15 จุด หนึ่งในคำถามของการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือ ให้กลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบ ซึ่งปกติแล้วหากถามคำถามที่ให้เปรียบเทียบ A と B とどちらが...ですか。(A กับ B อะไร...กว่ากัน) เวลาตอบจะต้องตอบด้วยการใช้คำช่วย の 方が เพื่อเน้นคำที่อยู่ข้างหน้าว่ามีลักษณะ...มากกว่า หากไม่ใช่ の 方が ประโยคจะไม่มี ความหมายของการเปรียบเทียบ เป็นเพียงแค่การตอบคำถามธรรมดา จึงไม่เหมาะสมกับคำถาม แต่กลุ่มตัวอย่างมักใช้คำช่วยนี้ ผิด โดยมักจะตอบเหลือเพียงแค่ 方が เท่านั้น

5.3.4 คำช่วย で

พบจำนวนการใช้ผิด 10 จุด คำช่วย で ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิดมากที่สุดคือ คำช่วย で ที่ชี้อุปกรณ์หรือวิธีการ ตัวอย่างที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ผิดมากที่สุด คือ 水^{みづ}で^{あそ}びました ในที่นี้หมายถึง “เล่นน้ำ(ในวันสงกรานต์)” แต่กลุ่มตัวอย่างมักใช้คำช่วยผิดเป็น を

5.4 ลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้คำคุณศัพท์

ข้อผิดพลาดในการใช้คำคุณศัพท์ พบทั้งหมด 25 จุด จำแนกได้สองรูปแบบ คือ การผันรูปคุณศัพท์ผิดกาล และการเชื่อมคำคุณศัพท์

5.4.1 การผันรูปคุณศัพท์ผิดกาล (tense) พบข้อผิดพลาดทั้งหมด 17 จุด เช่น

T: お正月に何をしましたか。

N15-8: コンサートに行きました。楽しいです。

จากประโยคตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยถามว่าวันหยุดปีใหม่ทำอะไร N15-8 ตอบว่า コンサートに行きました。(ไปดูคอนเสิร์ต) ซึ่งกริยาที่ใช้ผันเป็นรูปอดีต แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่า กำลังพูดถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว แต่ตรงส่วนที่เป็นคำคุณศัพท์ กลุ่มตัวอย่างใช้รูปปัจจุบันไม่ได้ผันตามกาลที่กำลังพูดถึง

5.4.2 การเชื่อมคำคุณศัพท์ ในภาษาญี่ปุ่นหากต้องการเชื่อมคำคุณศัพท์ที่มีความหมายคล้ายตามกัน เข้าด้วยกัน จะมีสองวิธี คือ 1) ใช้คำสันธาน そして และ 2) เปลี่ยนรูปคำคุณศัพท์ ถ้าเป็นคำคุณศัพท์กลุ่ม ㄴ ให้ตัด ㄴ เติม で ส่วนคำคุณศัพท์กลุ่ม ㄷ ให้ตัด ㄷ เติม < แต่ข้อผิดพลาดที่พบมากจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างคือ ใช้คำช่วย と ในการเชื่อมคำคุณศัพท์

5.5 ลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้คำนาม

ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้คำนามผิด พบทั้งหมด 20 จุด ส่วนใหญ่พบว่าเกิดจากคำศัพท์ที่เสียงคล้ายกัน เมื่อออกเสียงผิดจึงทำให้ความหมายผิดด้วย เช่น けんこう ⇒ げんこう / かんしゃ ⇒ かんこう / みず ⇒ みせ เป็นต้น นอกจากนี้ พบว่ามีคำนามสองตัวที่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิดและสันนิษฐานได้ว่า เกิดจากอิทธิพลของภาษาแม่ คือ คำว่า 下 ที่แปลว่า “ใต้/ข้างล่าง” ในภาษาญี่ปุ่น 下 คือคำบุพบทที่แสดงตำแหน่ง จะต่างจากคำว่า 南^{みなみ} ที่แปลว่า “ทิศใต้” แต่กลุ่มตัวอย่างบางคนใช้คำว่า 下 (“ใต้” ที่เป็นคำบุพบทบอกตำแหน่ง) แทนคำว่า 南 (“ใต้” ที่ใช้ในการบอกทิศ) เช่น

T: どこへ行きましたか。

N13-9: プラチュアプキーリーカンに^{行きます}。

T: どんどころですか。

N13-10: ^下です。

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น ผู้วิจัยถามว่า (วันหยุด) ไปที่ไหน N13-9 ตอบว่า ไปประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคำกริยาทำประโยชน์ผิดเพราะไม่ได้ผันรูปให้เป็นอดีตกาล นอกจากนี้ เมื่อผู้วิจัยถามต่อว่า (ประจวบคีรีขันธ์) เป็นสถานที่อย่างไร N13-10 ตอบว่า “อยู่ใต้” ซึ่งจากบริบทนี้ N13-10 ต้องการจะบอกว่า ประจวบคีรีขันธ์อยู่ภาคใต้ ในภาษาญี่ปุ่นควรจะเป็นคำว่า 南 แต่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิดเป็น 下 ที่แปลว่า “ใต้” เหมือนกันแต่เป็นคำบุพบท

และอีกคำที่น่าสนใจคือ คำว่า 声^{こゑ} และ 音^{おと} ทั้งสองคำนี้แปลเป็นภาษาไทยว่า “เสียง” เหมือนกัน โดยที่ 声 ใช้กับ “เสียงสิ่งมีชีวิต เช่น เสียงคน เสียงสัตว์” ส่วน 音 ใช้กับเสียงของเครื่องดนตรีกลไกหรือสิ่งที่ไม่มีชีวิต แต่พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างบางคนที่ยังแยกวิธีการใช้ไม่ได้ จึงใช้คำนี้ผิด เช่น

T: じゃ、こちらは音楽プレイヤーです。トイレに落としてしまいました。どうなってしまいましたか。

N14-10: ^声が出なくなりました。

จากตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยบอกกลุ่มตัวอย่างว่า “นี่คือเครื่องเล่นเพลง ทำตกห้องน้ำไป” แล้วถามต่อว่า “ตอนนี้(สภาพ) เป็นยังไง” N14-10 ตอบว่า “เสียงไม่ออก” ซึ่งเสียงที่ N14-10 หมายถึงคือ เสียงเครื่องเล่นเพลง ในภาษาญี่ปุ่นต้องใช้คำว่า 音 ที่หมายถึงเสียงของเครื่องดนตรี กลไก แต่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิด คือ ใช้ 声 ที่หมายถึง เสียงของสิ่งมีชีวิต

5.6 ลักษณะของข้อผิดพลาดชนิดอื่นๆ

ข้อผิดพลาดในกลุ่มนี้ คือ ข้อผิดพลาดในระดับประโยค ซึ่งเกิดจากการวางลำดับประโยคผิด เช่น

N17-13: おにこにまめをなげます。悪いこと^を来ないよう。

ความหมายของประโยคตัวอย่างนี้ คือ “ปาถั่วใส่ยักษ์ เพื่อให้สิ่งที่ไม่ดีไม่มา” เป็นการเรียงลำดับตามโครงสร้าง

ภาษาไทย คือ ทำอะไรเพื่อจุดประสงค์อะไร (ปาดัวเพื่อกันสิ่งไม่ดี) แต่ประโยคแสดงจุดประสงค์ในภาษาญี่ปุ่นนั้น จุดประสงค์จะวางไว้หน้าคำกริยาหลัก โครงสร้างประโยค คือ จุดประสงค์ ように ๒ กริยาหลัก กล่าวคือ ประโยคภาษาญี่ปุ่นที่ถูกต้องต้องพูดว่า 悪いこと が来ないように、おににまめをなげます。 กริยาหลัก คือ “ปาดัว” จะอยู่ข้างหลัง ส่วน “สิ่งที่ไม่ดีไม่มา” เป็นจุดประสงค์จะต้องอยู่ข้างหน้า จึงจัดเป็นข้อผิดพลาดที่เกิดจากเรียงลำดับผิดในระดับประโยคที่ได้รับอิทธิพลจากการเรียงประโยคในภาษาแม่

นอกจากนี้ ในประโยคนี้ กลุ่มตัวอย่างใช้คำช่วย せ ผิดด้วย เนื่องจาก せ เป็นคำช่วยแสดงกรรมของประโยค แต่ในประโยคนี้ ต้องการกล่าวว่า “สิ่งที่ไม่ดีไม่มา” สิ่งที่ไม่ดี เป็นประธาน ดังนั้น ต้องใช้คำช่วย が

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

6.1 ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่พบในการสนทนาของกลุ่มตัวอย่างเรียงตามความถี่ของการปรากฏจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ คำกริยา คำช่วยและคำคุณศัพท์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราพรรณและพิมพ์(2559) ที่พบว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมักมีข้อผิดพลาดในเรื่องการใช้คำศัพท์ การณลักษณะ การใช้คำช่วยและการผันคำประเภทต่างๆ ซึ่งเมื่อพูดถึง “คำศัพท์” แล้ว อาจจะคิดว่าเป็นเพียงแค่นาม แต่งานวิจัยนี้ได้ผลวิจัยที่ขยายผลเพิ่มเติมจากงานวิจัยของพัชราพรรณและพิมพ์(2559) ในประเด็นที่ว่า เมื่อจำแนก “คำศัพท์” ตามชนิดของคำแล้ว “คำศัพท์” ที่กลุ่มตัวอย่างมักจะใช้ผิดเป็น “คำกริยา” และ “คำคุณศัพท์” มากกว่า “คำนาม”

6.2 ข้อผิดพลาดในการใช้ทั้งคำกริยาและคำคุณศัพท์ที่พบมากที่สุด คือ การผันรูปตามกาล (tense) แต่จากการวิเคราะห์บทสนทนาในภาพรวมทั้งหมด ไม่อาจที่จะสรุปว่า การที่กลุ่มตัวอย่างผันรูปกริยาหรือคำคุณศัพท์ไม่เป็นไปตามกาลที่เหมาะสมนั้นเกิดจากการขาดความรู้ในเรื่องวิธีการผันรูปตามกาล ทั้งนี้เพราะในบทสนทนาจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้สลับกันทั้งรูปปัจจุบันและอดีต จึงสันนิษฐานได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทราบว่า ในขณะที่กำลังพูดถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว แต่อาจจะมีการลืมผันรูปกริยาตามกาลบ้าง ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างมีข้อผิดพลาดในเรื่องการผันคำกริยาและคำคุณศัพท์ตามกาลนั้น เกิดจากอิทธิพลจากภาษาไทยที่เป็นภาษาแม่ เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีการผันรูปคำตามกาล ทำให้ผู้เรียนขาดความตระหนักเรื่องกาลของหัวข้อที่กำลังสนทนา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปถ่ายทอดต่อเพื่อให้ผู้เรียนเห็นข้อผิดพลาดและระมัดระวังในเรื่องกาลได้

6.3 การไม่ใช้คำกริยาที่แสดงภาคแสดง です น่าจะเป็นอีกจุดที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย กล่าวคือ หากมีใครบางคนถามว่า “นี่คืออะไร” ในภาษาไทยก็สามารถตอบเพียงคำนาม เช่น “ปากกา” โดยไม่ต้องพูดคำกริยาว่า “คือปากกา” ดังนั้นด้วยความเคยชินนี้เลยส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามลักษณะนี้ด้วยคำนามเพียงอย่างเดียวโดยขาดคำกริยาที่แสดงภาคแสดง です แต่ です ในภาษาญี่ปุ่นนั้น ไม่ได้เป็นเพียงคำแสดงภาคแสดงเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่แสดงความสุภาพต่อคู่สนทนาด้วยการตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่างในลักษณะการตกลง そうです จึงจัดว่าเป็นการสื่อสารที่อาจจะขาดความสุภาพไป ดังนั้น จึงควรย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจว่า です มีหน้าที่มากกว่าการเป็นแค่คำกริยาที่แสดงภาคแสดง

6.4 กลุ่มตัวอย่างยังไม่สามารถใช้รูปประโยคแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้อง เพียงพอ กล่าวคือ ในเรื่องเมื่อเก็บข้อมูลจะมีคำถามที่ถามความคิดเห็น แต่การตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบแนวโน้มของข้อผิดพลาดสองแบบ คือ ตอบโดยใช้คำกริยาที่ทำให้ mood ของประโยคเปลี่ยนไป เช่น ネットショッピングについてどう思いますか。(คิดอย่างไรเกี่ยวกับการซื้อของออนไลน์) กลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยที่ตอบว่า 便利です。(สะดวก) หากดูเฉพาะความหมายของคำถามและคำตอบ อาจจะดูว่าไม่แปลกอะไรเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างก็ตอบตรงคำถาม แต่การที่ผู้ถามถามความคิดเห็น แต่ผู้ตอบตอบด้วยการลงท้ายประโยคด้วยการลงความเห็นชี้ขาด จึงเป็นความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับ mood ของประโยค ข้อผิดพลาดอีกแบบ คือ การขาดคำลงท้ายในส่วนเนื้อความที่เป็นการแสดงความคิดเห็น เช่น ตอบว่า 便利とお思います。(คิดว่าสะดวก) ดูจากความหมายก็ไม่ผิดเช่นกัน แต่ไม่สมบูรณ์ในด้านไวยากรณ์ เพราะในภาษาญี่ปุ่นส่วนที่เนื้อความของความคิดเห็นนั้น หากภาคแสดงเป็นคำนามหรือคำคุณศัพท์กลุ่ม な จะต้องลงท้ายด้วย だ

6.5 คำช่วยที่กลุ่มตัวอย่างใช้ผิดมาก คือ คำช่วย に ที่ใช้คู่กรณีที่การกระทำมุ่งไปสู่ โดยเฉพาะคำช่วย に ที่ใช้กับคำกริยา お願いします (ขอพร,ขออ้อน) / 感謝します (ขอบคุณ) จุดนี้สันนิษฐานได้ว่าน่าจะเกิดข้อผิดพลาดจากอิทธิพลของภาษาไทย เพราะในภาษาไทย เรามักจะพูดว่า “ขอพรพระเจ้า” “ขอบคุณพระเจ้า” ซึ่งละคำที่แสดงคู่กรณีทิ้งไป

ทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจผิดว่า “พระเจ้า” เป็นกรรมตรง จึงมีแนวโน้มที่จะใช้คำช่วย 左 ที่แสดงกรรม นอกจากนี้ การใช้คำช่วย 左 ผิดในประโยค 水を遊ぶます ก็สันนิษฐานว่ามาจากภาษาไทยที่พูดว่า “เล่นน้ำ” จากโครงสร้างประโยคภาษาไทย “เล่น” คือ คำกริยาและ “น้ำ” คือ กรรมตรง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงใช้ 左 ที่แสดงกรรม ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นนั้น มองว่า “น้ำ” คือ อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเล่น จึงใช้คำช่วย で ที่แสดงวิธีการหรืออุปกรณ์ในการทำกริยานั้น

6.6 กลุ่มตัวอย่างยังมีการใช้คำกริยาหรือคำนามผิดในลักษณะที่ออกเสียงผิด จึงทำให้ความหมายผิดหรือสื่อความหมายไม่ได้ ซึ่งน่าจะมาจากการที่ผู้เรียนยังมีคลังศัพท์ไม่มากพอเนื่องจากเพิ่งจะเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับต้น เมื่อสนทนาในหัวข้อที่ไม่ได้อยู่ในชีวิตประจำวัน แนวโน้มที่จะใช้คำศัพท์ผิดหรือนักศัพท์ที่ไม่ออกจึงเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ในชั่วโมงเรียนวิชาการสนทนา จึงควรเริ่มด้วยการสอนหรือแนะนำศัพท์ใหม่ รวมทั้งวิธีการใช้ก่อน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียว และกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่มากนัก จึงไม่อาจจะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปสรุปได้ว่า เป็นข้อผิดพลาดของผู้เรียนชาวไทยได้ทั้งหมด แต่จากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าคงจะเป็นแนวทางในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลได้ไม่มากนักก็น้อยสำหรับนักวิจัยที่ต้องการศึกษาเพื่อขยายผลในอนาคตต่อไป

7.2 ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เป็นผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นที่อยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน แต่ก็ยังมีพื้นฐานความรู้ที่ต่างกัน กล่าวคือ มีทั้งผู้ที่สอบผ่านวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับ N4 และ N5 ซึ่งระดับความรู้ทางภาษาญี่ปุ่นที่ต่างกันนี้อาจจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะข้อผิดพลาดที่พบ ดังนั้น หากมีการจำกัดเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นในระดับเดียวกันก็อาจจะช่วยให้ทราบแนวโน้มความผิดพลาดของกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจนมากขึ้นว่า ลักษณะข้อผิดพลาดแต่ละชนิดนั้นสัมพันธ์กับระดับความรู้ภาษาญี่ปุ่นของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

7.3 งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่พบในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในภาพรวม แต่ไม่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อผิดพลาดกับชนิดของคำถาม ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถศึกษาต่อไปได้เพื่อที่จะได้ทราบว่า ลักษณะข้อผิดพลาดต่างๆ มีการแปรผันตามหัวข้อสนทนาหรือประเภทของคำถามหรือไม่ เพราะการทราบว่าลักษณะคำถามแบบใดที่ผู้เรียนชาวไทยมักจะเกิดข้อผิดพลาดในการตอบ สามารถช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการผิดพลาดได้

7.4 งานวิจัยนี้ทำให้พบข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่ปรากฏในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยว่ามีลักษณะผิดพลาดอย่างไร ชนิดของคำแบบไหนที่พบข้อผิดพลาดได้มาก ทำให้สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการสอน โดยเน้นย้ำหัวข้อที่มีแนวโน้มว่าผู้เรียนจะใช้ผิด แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้เป็นการตรวจหาข้อผิดพลาดโดยผู้วิจัยเท่านั้น การศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้และแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองได้หรือไม่ ข้อผิดพลาดแบบใดที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้และแก้ไขได้ ข้อผิดพลาดแบบใดที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้แต่แก้ไขไม่ได้ และข้อผิดพลาดแบบใดที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ยาก นับว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง (References)

- พัชรพรธณ สุวรรณภูมิ และพิมพ์ทัย บุญปัญญาโรจน์. (2559). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจากบทสนทนาในแอปพลิเคชันไลน์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559 (ฉบับพิเศษ), 81-92.
- 原沢伊都夫 (2012) 「日本語初中級学習者の作文指導：学習者の誤用分析をもとに」 『静岡大学国際交流センター紀要 第6号』 p.79-92.
- 松岡千津子・岡本智美 (2015) 「中・上級日本語学習者による誤りの特定と訂正—初級項目を中心に—」 『三重大学国際交流センター紀要 第10号』 p.75-87.